

**UCHWAŁA NR XXVII/266/2021
RADY POWIATU W ŚWIDNICY**

z dnia 31 sierpnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Świdnickim na lata 2021-2023

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. 2020 r., poz. 920) oraz art. 180 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) Rada Powiatu w Świdnicy uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Świdnickim na lata 2021-2023, w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

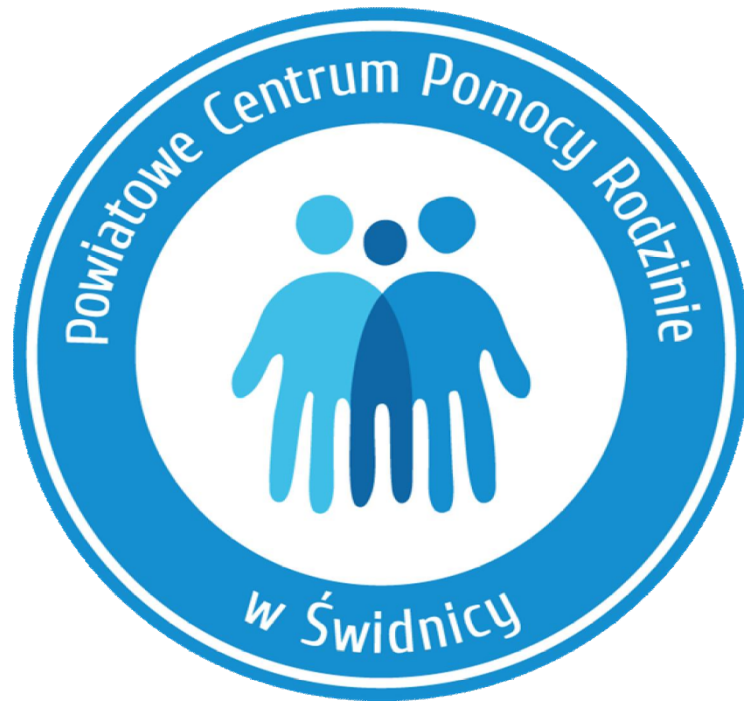
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zgodnie z zapisem art. 180 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja trzyletnich programów rozwoju pieczy zastępczej. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 jest kontynuacją działań prowadzonych w poprzednich latach. Opracowany dokument stanowi zbiór integralnych działań powiatu w zakresie szeroko rozumianej pieczy zastępczej zarówno rodzinnej i instytucjonalnej na najbliższe lata. Program zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu świdnickiego oraz określa zakres zadań i niezbędnych działań zmierzających do ograniczenia skutków sieroctwa społecznego.

„Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Świdnickim na lata 2021-2023”

Czerwiec 2021 r.

I. Wstęp

Podstawę prawną opracowania „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie świdnickim na lata 2021 – 2023” wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych stanowi art. 180 pkt. 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.).

Program został przygotowany w oparciu o dokonaną diagnozę sytuacji pieczy zastępczej, funkcjonującej na terenie powiatu świdnickiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi. Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano dane zawarte w: sprawozdaniach rzeczowo-finansowych z realizacji przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, dane z GUS oraz dane ze sprawozdań i informacji własnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy.

System pieczy zastępczej to system zintegrowanych działań osób i instytucji mających na celu zapewnienie właściwej opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej. W związku z tym przygotowanie dokumentu porządkującego działania w tym zakresie jest niezwykle istotny. Celem programu jest rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie powiatu świdnickiego oraz zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej pieczy zastępczej, organizowanie pomocy dla osób usamodzielnianych poprzez wspieranie procesu usamodzielnienia, jak również organizowanie różnorodnych form wsparcia dla osób prowadzących różne formy pieczy zastępczej. Program jest kontynuacją działań podjętych w dotychczas obowiązującym „Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie świdnickim na lata 2018 – 2020”. Przedstawiony program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie świdnickim oraz jest podstawą do pozyskiwania środków finansowych w ramach źródeł krajowych i zagranicznych. Szczególnie w ramach konkursów ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej oraz instytucji krajowych w ramach funduszy europejskich

Przedmiotowy Program powiązany jest ponadto z następującymi dokumentami:

1. Konwencją o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.,
2. Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030,
3. Strategią Rozwoju Powiatu Świdnickiego w perspektywie do 2030 roku,
4. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021 – 2026.

Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Świdnickim na lata 2021 – 2023 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz.1359),
2. Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920),
3. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.).

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należą:

1. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.
3. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.
4. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.
5. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia

- rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
6. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: 1) grup wsparcia, 2) specjalistycznego poradnictwa.
 7. Powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych.
 8. Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
 9. Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.
 10. Prowadzenie rejestru danych, o którym mowa w art. 46 ustawy.5
 11. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.
 12. Finansowanie: 1) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu, 2) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, 3) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.
 13. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy.
 14. Przekazywanie do biura gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 ustawy.

Zgodnie z zapisami cytowanej ustawy umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być ostatecznością, może być realizowane po wykorzystaniu wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Formułując tego rodzaju założenie ustawodawca kładzie szczególny nacisk na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, a więc w rodzinie dziecka. Odbywa się to przez prowadzoną przez gminy profilaktykę pracy z rodziną biologiczną, poprzez lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Jednakże w przypadku nieprawidłowo funkcjonującego systemu rodzinnego ustawodawca zakłada nie tylko konieczność wzmożonej systemowej pracy z rodziną, ale także uwzględnia konieczność zabezpieczenia życia i zdrowia dzieci poprzez umieszczenie ich w systemie pieczy zastępczej. Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że działania polegające na umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej powinny mieć charakter okresowy i wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, winny zmierzać do integracji dziecka z jego rodziną.

Zadania w tym zakresie wykonywane są przez służby i instytucje gminne i powiatowe oraz organizacje pozarządowe. W tym miejscu należy podkreślić, że istotną rolę w wykonywaniu powierzonych zadań odgrywa współpraca interdyscyplinarna ww. podmiotów, gdyż to właśnie ona daje szansę na zwiększenie efektywności działań i skuteczne rozwiązywanie problemów związanych z organizacją pieczy zastępczej.

I. Diagnoza systemu opieki nad dzieckiem w powiecie świdnickim

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. W ustawie wprowadzono pojęcie pieczy zastępczej i wskazano formy, w jakich piecza jest wykonywana. Opierając się na zapisach ustawowych wyróżnia się następujące formy pieczy zastępczej:

1) Formy rodzinne, w tym:

- a) rodziny zastępcze: rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe, w tym: pełniące funkcje pogotowia rodzinnego, rodziny specjalistyczne,
 - b) rodzinne domy dziecka.
- 2) Formy instytucjonalne:
- a) placówki opiekuńczo-wychowawcze, w tym typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego rodzinnego,
 - b) regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - c) interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Pieczka zastępcza ma na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Celem pieczy zastępczej jest przede wszystkim praca z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy nie jest to możliwe - dążenie do przysposobienia dziecka. Intencją i założeniem opieki zastępczej jest jej tymczasowość, w związku z czym dziecko powinno przebywać w niej do momentu uregulowania sytuacji życiowej własnej rodziny.

Pobyt w pieczy zastępczej ma na celu dobro przyjętego dziecka. Piecza zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w szczególności traktuje dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, zapewnia dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych, zapewnia kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, zapewnia rozwój uzdolnień i zainteresowań, zaspokaja jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne, zapewnia ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka, umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

1. Analiza rodzinnej pieczy zastępczej powiatu świdnickiego w okresie 2018-2020

Tabela nr 1. Rodzinna piecza zastępcza na terenie powiatu świdnickiego w 2018 r.

Stan na dzień 31.12.2018r	Rodzaj rodziny zastępczej	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Pogotowia rodzinne	Rodzinne domy dziecka	Razem
	Liczba rodzin zastępczych	108	43	3	4	5	163
	Liczba dzieci	127	53	8	14	34	236

Źródło – sprawozdanie PCPR w Świdnicy

Tabela nr 2. Rodzinna piecza zastępcza na terenie powiatu świdnickiego w 2019 r.

Stan na dzień 31.12.2019r	Rodzaj rodziny zastępczej	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Pogotowia rodzinne	Rodzinne domy dziecka	Razem
	Liczba rodzin zastępczych	109	34	4	4	4	155
	Liczba dzieci	131	42	11	12	29	225

Źródło – sprawozdanie PCPR w Świdnicy

Tabela nr 3. Rodzinna piecza zastępcza na terenie powiatu świdnickiego w 2020 r.

Stan na dzień 31.12.2020r	Rodzaj rodziny zastępczej	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Pogotowia rodzinne	Rodzinne domy dziecka	Razem
	Liczba rodzin zastępczych	116	37	2	4	4	163
	Liczba dzieci	135	49	1	18	29	232

Źródło – sprawozdanie PCPR w Świdnicy

Powyższe dane przedstawiają liczbę rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w powiecie świdnickim na przestrzeni ostatnich trzech lat. Analiza danych będących w posiadaniu jednostki wskazuje, że najliczniejszą grupą wśród rodzin zastępczych są rodziny spokrewnione, do których zalicza się osoby spokrewnione z dzieckiem, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie i rodzeństwo. Duża liczba rodzin zastępczych spokrewnionych jest wyraźną cechą rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu

świdnickiego. Wynika z silnej tradycji i poczucia odpowiedzialności rodzinnej. Drugą liczną formę pieczy zastępczej na terenie powiatu stanowią rodziny zastępcze niezawodowe, czyli wujostwo lub osoby obce. W przypadku braku możliwości umieszczenia małoletnich w rodzinnej lub niezawodowej pieczy zastępczej, zgodnie z postanowieniem sądowym dzieci mają zapewnioną opiekę i wychowanie w rodzinach zawodowych, pogotowiacz rodzinnych i rodzinnych domach dziecka. Podopiecznymi pieczy zastępczej są dzieci, które zostały umieszczone w rodzinach zastępczych głównie na skutek zaniedbania ze strony rodziców biologicznych i uzależnień.

W roku 2019 w stosunku do roku 2018 nastąpił niewielki spadek ilości rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych. Z kolei w roku 2020, liczba rodzin zastępczych i małoletnich wychowanków pieczy zastępczej, wzrosła do poziomu z roku 2018. Nastąpił wzrost liczby rodzin spokrewnionych i znaczący spadek ilości rodzin zawodowych i dzieci w nich umieszczonych. W roku 2020 rozwiązały się dwie rodziny zawodowe, a kolejna przebywała na długotrwałym zwolnieniu lekarskim. Na koniec 2020 r. na terenie powiatu świdnickiego funkcjonowała jedynie jedna specjalistyczna rodzina zawodowa, która sprawowała funkcję opiekuńczo-wychowawczą dla jednego podopiecznego. Porównanie lat 2018 – 2020 pozwala na stwierdzenie, że liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela nr 4. Liczba dzieci po raz pierwszy umieszczona w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu świdnickiego w okresie 2018-2020

L. p	Typ rodziny	2018	2019	2020
1	Rodzina spokrewniona	18	10	28
2	Rodzina niezawodowa	2	4	5
3	Rodziny zawodowe - ogółem	7	10	10
4.	Rodzinne Domy Dziecka	3	10	9
5.	Razem	30	34	52

Źródło- dane PCPR w Świdnicy

Umieszczanie dzieci, które pozbawione są opieki i wychowania ze strony rodziców biologicznych, w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest ideą, jaka wyznacza od wielu lat kierunek działań w Powiecie Świdnickim. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy przeprowadza kampanie promujące rodzicielstwo zastępcze oraz organizuje szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze. Tabela powyżej ilustruje liczbę dzieci umieszczonych w latach 2018-2020 po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej. Analiza powyższych danych pozwala zaobserwować wzrost liczby dzieci w niemal każdej formie rodzinnej pieczy zastępczej. W roku 2020 w stosunku do lat poprzednich, nastąpił znaczący wzrost ilości dzieci umieszczonych głównie w spokrewnionych rodzinach zastępczych. Świadczy to o zapleczu w rodzinach spokrewnionych, w osobach dziadków i rodzeństwa rodziców biologicznych, którzy mogą i chcą przejąć pieczę zastępczą nad małoletnimi członkami swoich rodzin.

Tabela nr 5. Liczba dzieci do 18 roku życia, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą z terenu powiatu świdnickiego w okresie 2018 - 2020

L.p	Typ rodziny	2018	2019	2020
1	Powrócili do rodziny naturalnej	9	21	12
2	Umieszczone w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	12	21	7
3	Umieszczone w rodzinie adopcyjnej	3	5	3
4	Umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej	5	6	10
5	Inny powód (DPS, MOW itp.)	3	9	0

6.	Razem	32	62	32
----	-------	----	----	----

Źródło- dane PCPR w Świdnicy

Powyższe dane wskazują liczbę dzieci, które opuściły pieczę zastępczą. Dane w tabeli nr 5 informują, że w roku 2019 w stosunku do roku 2018 i 2020 nastąpił bardzo znaczący wzrost liczby dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą. W latach 2018-2020 główną przyczyną opuszczenia przez dzieci pieczy zastępczej, był ich powrót do rodziny naturalnej lub umieszczenie dzieci w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej. Powrót dzieci do domu, był wynikiem systemowych oddziaływań realizowanych przez instytucje działające na rzecz rodziny biologicznej. Rodzinna piecza zastępcza winna być co do zasady formą przejściową. W związku z powyższym, podejmowano wszelkie działania wspierające rodzinę dziecka, celem zlikwidowania przeszkód, które spowodowały ingerencję sądu rodzinnego we władzę rodzicielską. Każde dziecko ma prawo do wychowywania się w rodzinie biologicznej. W sytuacji umieszczenia małoletniego poza rodziną naturalną, podejmowana była reintegracja. W ramach tego procesu rodzicom udzielano m.in. porad, pomocy psychologiczno –pedagogicznej, a także kierowano ich na terapię, warsztaty korekcyjno – edukacyjne oraz do grup wsparcia.

Organizując system rodzinnej pieczy zastępczej nie można zapomnieć, że odpowiedzialność za funkcjonowanie całego systemu wsparcia i opieki leży nie tylko po stronie gmin i powiatów, ale również rodzin biologicznych. To przede wszystkim od nich, od ich gotowości do zmiany, od ich motywacji zależy powrót dziecka do domu rodzinnego. Współpraca asystentów z rodziną biologiczną wskazuje na dwa kierunki działań:

- 1) zintensyfikowanie oddziaływań wobec rodziny przy jednoczesnym podjęciu przez nią odpowiedzialności za funkcjonowanie, co w konsekwencji daje szansę na powrót dzieci pod opiekę rodziny pochodzenia, lub
- 2) dążenie do uregulowania sytuacji prawnej dzieci pozostających w pieczy zastępczej, co umożliwia zakwalifikowanie ich do procesu adopcyjnego. Działanie to jest prowadzone wobec rodzin, które mimo wkładu pracy asystentów, nie podejmują swoich funkcji, nie dążą do zmiany sytuacji.

Część dzieci które wychowywały się w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, została umieszczona w innej formie pieczy. Nastąpiło to w sytuacjach, gdy okoliczności uniemożliwiały sprawowanie dalszej opieki nad wychowankiem. Na przestrzeni ostatnich lat, w roku 2019 nastąpił wzrost liczby adoptowanych dzieci. Nie jest to jednak wzrost na miarę potrzeb dzieci, które oczekują na rodziny pozostając latami w pieczy zastępczej. Niska liczba umieszczeń dzieci w rodzinach adopcyjnych, wynika z niewielkiej liczby postanowień sądu w zakresie pozbawienia władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych. Ponadto wiele dzieci oczekujących na rodzinę adopcyjną to dzieci obciążone problemami zdrowotnymi i rozwojowymi, a także dzieci starsze i posiadające rodzeństwo. Większość orzekanych adopcji to adopcje dzieci małych.

Tabela nr 6. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej poza terenem powiatu świdnickiego w okresie 2018 - 2020

L.p.	Rodzaj rodzinnej pieczy zastępczej	2018	2019	2020
1.	r. spokrewniona	16	15	17
2.	r. niezawodowa	20	22	20
3.	r. zawodowe	3	4	5
4.	rodzinne domy dziecka	8	10	10
5.	Razem	47	51	52

Źródło- dane PCPR w Świdnicy

Na podstawie danych zgromadzonych w tabeli powyżej, w latach 2018-2020 można zaobserwować tendencję rosnącą w zakresie organizacji rodzinnej pieczy zastępczej nad dziećmi poza Powiatem Świdnickim. Wzrost ten jest wynikiem współpracy z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie, na których terenie znajdują się rodziny zawodowe/RDD lub zamieszkuje rodzina dziecka, będąca wobec niego zstępnymi, co w konsekwencji

przekłada się na liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych.

2. Analiza instytucjonalnej pieczy zastępczej powiatu świdnickiego w okresie 2018 - 2020

Na terenie powiatu świdnickiego funkcjonuje siedem całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, które dysponują 84 miejscami, w tym 56 miejscami w Zespole Placówek Opiekuńczo- Wychowawczych w Świdnicy, oraz 28 miejscami w placówkach prowadzonych przez Fundację Ziemi Świdnickiej na Rzecz Wspierania Profesjonalnej Pomocy SKSK.

Tabela nr 7. Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu świdnickiego, które przebywały w instytucjonalnej pieczy zastępczej w okresie 2018 - 2020 r.

L.p	Nazwa placówki	2018	2019	2020
1	SKSK Chata 1- powiat świdnicki	20	16	31
2	SKSK Chata 2- powiat świdnicki	19	21	18
3	Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Świdnicy	72	83	72
4	Dzieci w placówkach poza powiatem	25	25	27
5	Razem	136	145	148

Źródło- dane PCPR w Świdnicy

Analizując dane zgromadzone w tabeli nr 7 zauważa się, że w latach 2019 i 2020 liczba dzieci wymagających pomocy poprzez umieszczenie w placówkach opiekuńczo – wychowawczych pozostawała na podobnym poziomie. W okresie 2018 - 2020 łącznie w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało odpowiednio 136 dzieci – 2018 r., 145 dzieci – 2019r., 148 dzieci – 2020 r.

Tabela nr 8. Liczba dzieci umieszczona po raz pierwszy w instytucjonalnej pieczy zastępczej w okresie 2018 - 2020 r.

L.p	Lokalizacja	2018	2019	2020
1	Powiat	29	35	31
2	Poza powiatem	8	10	8
3.	Razem	37	45	39

Źródło- dane PCPR w Świdnicy

Analiza danych zawartych w tabeli nr 8 wykazuje, iż na przestrzeni 3 lat, aż 121 dzieci wymagało umieszczenia poza rodziną biologiczną.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że dane zawarte w tabelach nr 7 i 8 uwzględniają wszystkie dzieci, które na mocy postanowienia sądowego zostały umieszczone w placówce bez względu na okres pobytu w pieczy.

Tabela nr 9. Liczba dzieci do 18 roku życia, które opuściły instytucjonalną pieczę zastępczą w okresie 2018 - 2020

L.p	Powód zmiany	2018	2019	2020
1	Powrócili do rodziny naturalnej	7	13	15
2	Umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej	2	4	2
3	Umieszczone w rodzinie adopcyjnej	-	1	-
4	Umieszczone w innej placówce opiekuńczo - wychowawczej	-	-	1
5	Inny powód	-	2	4

6	Razem	9	20	22
---	-------	---	----	----

Źródło- dane PCPR w Świdnicy

Zgromadzone dane wskazują, że ilość małoletnich opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze utrzymuje się na stałym poziomie w latach 2019 – 2020. Najwyższy wskaźnik obserwuje się w zakresie powrotu dzieci do rodziny naturalnej. Świadczy to o działaniach i staraniach poczynionych przez rodziców biologicznych, które skutkują zmianą postanowienia sądu i powrotem dzieci do domu rodzinnego.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywają dzieci powyżej 10 roku życia, a w szczególnych przypadkach (rodzeństwa) także dzieci młodsze. Małoletni, którzy mają uregulowaną sytuację prawną, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są zgłaszani do ośrodków adopcyjnych. Dzieci powyżej 13 roku życia same określają stosunek do przysposobienia i najczęściej nie wyrażają zgody na adopcję z powodu silnych więzi łączących je z członkami rodziny pochodzenia (rodzice biologiczni, rodzeństwo, dalsi krewni). Mając na uwadze wiek wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i możliwość wypowiedzenia się nt. adopcji liczba dzieci gotowych na zmianę opieki instytucjonalnej na opiekę w rodzinie adopcyjnej jest znikoma (1 osoba w 2019r.).

3. Analiza sytuacji usamodzielnianych wychowanków z pieczy zastępczej w okresie 2018 – 2020.

Zgodnie z art. 140 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pełnoletni wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo - wychowawcze zostali objęci pomocą dla osób usamodzielnianych. Osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo – wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego jest objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez pracę socjalną, jak również przez pomoc: pieniężną na usamodzielnienie, pieniężną na kontynuowanie nauki, w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, w uzyskaniu zatrudnienia, czy też na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Pomoc z tytułu kontynuowania nauki wypłacana jest na czas nauki nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia. Pomoc na usamodzielnienie (w formie finansowej) oraz na zagospodarowanie (w formie rzeczowej) jest przyznawana po ukończeniu nauki przez wychowanków z przeznaczeniem na zakup niezbędnych urządzeń gospodarstwa domowego, mebli, sprzętów niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Tabela 10. Wykaz pełnoletnich wychowanków objętych procesem usamodzielnienia z pieczy zastępczej w latach 2018 - 2020

L. p	Forma pieczy zastępczej	2018	2019	2020
1	Wychowankowie z rodzinnej pieczy zastępczej	41	63	41
2	Wychowankowie z instytucjonalnej pieczy zastępczej	21	32	25
3	Razem	62	95	66

Źródło- dane PCPR w Świdnicy

Tabela 11. Wykaz pełnoletnich wychowanków objętych procesem usamodzielnienia z rodzinnej pieczy zastępczej z terenu powiatu świdnickiego w okresie 2018 - 2020

L. p	Rodzaj pomocy	2018	2019	2020
1	Pomoc na kontynuowanie nauki	37	40	35
2	Pomoc na usamodzielnienie	3	23	9
3	Pomoc rzeczowa	5	23	10

Źródło- dane PCPR w Świdnicy

Tabela 12. Wykaz pełnoletnich wychowanków objętych procesem usamodzielnienia z instytucjonalnej pieczy zastępczej z terenu powiatu świdnickiego w okresie 2018-2020

L. p	Rodzaj pomocy	2018	2019	2020
1	Pomoc na kontynuowanie nauki	18	24	20
2	Pomoc na usamodzielnienie	7	13	9
3	Pomoc rzeczowa	5	11	8

Źródło- dane PCPR w Świdnicy

Z danych zawartych w tabelach nr 10, 11, 12 wynika, że w omawianym okresie liczba osób usamodzielnianych korzystających ze świadczeń pieniężnych wypłacanych przez tutejsze Centrum jest znacznie wyższa w roku 2019, niż w latach 2018 oraz 2020 (zauważalny jest wzrost o 1/3). Przy czym porównanie form pieczy zastępczej, w danym zagadnieniu, pozwala na stwierdzenie, że w każdym roku odsetek wychowanków, którzy opuścili rodzinną pieczę zastępczą jest wyższy o ok. 50%, niż odsetek wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej. Powyższe ma także swoje odzwierciedlenie w liczbie osób usamodzielnianych korzystających z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki. Z analizy tabel nr 11 i 12 wynika, że na przestrzeni 2018-2020, w roku 2019 najwięcej wychowanków zarówno z instytucjonalnej, jak i rodzinnej pieczy zastępczej skorzystało z pomocy finansowej na usamodzielnienie oraz pomocy rzeczowej.

Ważną kwestią dotyczącą wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych pochodzących z terenu powiatu świdnickiego jest pomoc w uzyskaniu mieszkania. Większość podopiecznych nie ma możliwości powrotu do domu rodzinnego, a w wielu przypadkach powrót jest niewskazany. Z uwagi na fakt, iż wielu wychowanków znajduje się w bardzo trudnej sytuacji mieszkaniowej, już w 2009 r. tutejsze Centrum zorganizowało na terenie powiatu świdnickiego mieszkanie chronione, które umożliwia pobyt podopiecznym opuszczającym pieczę zastępczą do czasu pozyskania lokalu.

Tabela 13. Wykaz pełnoletnich wychowanków objętych procesem usamodzielnienia z pieczy zastępczej korzystających z mieszkania chronionego w okresie 2018 - 2020

L. p	Rodzaj pomocy	2018	2019	2020
1	Osoby pełnoletnie korzystające z mieszkania chronionego	6	3	5

Źródło- dane PCPR w Świdnicy

Mieszkanie chronione dostosowane jest dla 6 osób. W okresie 2018 - 2020 z tej formy wsparcia skorzystało odpowiednio: 6 osób – 2018r., 3 osoby – 2019r. oraz 5 osób – 2020.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy w ramach realizacji usług wsparcia systemu pieczy zastępczej w powiecie świdnickim w latach 2018-2020 realizowało projekt „Akademia rozwoju”. Objął on wsparciem m.in. dzieci i młodzież przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej oraz w placówkach opiekuńczo –wychowawczych. Projekt zakłada następujący zakres wsparcia: aktywizację społeczną dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej oraz poradnictwo i usługi specjalistyczne. Wykaz działań realizowanych w ramach projektu oraz liczbę osób w nim uczestniczących przedstawia tabela nr 14.

Tabela nr 14. Wsparcie dzieci i młodzieży przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz w placówkach opiekuńczo –wychowawczych w ramach projektu „Akademia rozwoju” w latach 2018-2020.

L.p.	Nazwa formy wsparcia	Ilość osób objętych wsparciem					
		2018		2019		2020	
		Rodzinna piecza zastępcza	Instytucjonalna piecza zastępcza	Rodzinna piecza zastępcza	Instytucjonalna piecza zastępcza	Rodzinna piecza zastępcza	Instytucjonalna piecza zastępcza
1.	Warsztaty teatralne dla dzieci poniżej 15 roku życia	24	7	31	11	22	7
2.	Treningi kompetencji dla dzieci powyżej 15 roku życia –	0	0	7	0	0	0

	„Warsztat współdziałania i współpracy zespołowej – czyli w jedności siła”						
3.	Trening komunikowania się, czyli jak mówić żeby zostać zrozumianym	0	0	9	0	0	0
4.	Warsztat budowania motywacji – czyli chcieć to móc	0	0	0	0	8	0
5.	Trening innowacyjności i twórczego myślenia czyli jak zrobić z igły widły	0	0	0	0	8	0
6.	Trening nabywania pewności siebie – czyli jak zostać Herkulesem	0	0	0	0	9	2
7.	Trening sprawnego zarządzania sobą, czyli jak zostać swoim menagerem	0	0	0	0	0	0
8.	Trening prowadzenia gospodarstwa domowego, czyli jak przetrwać do 1-go	0	0	0	0	8	6
9.	Warsztat zdrowego żywienia – jestem tym, co jem	0	0	0	0	0	0
10.	Kurs prawa jazdy kat. B	0	0	16	2	7	3
11.	Kurs operatora wózków jezdniowych, podnośnikowych z wyłączeniem wózków specjalizowanych	0	0	4	2	4	1
12.	Indywidualne spotkania z doradcą zawodowym	0	0	10	0	31	7
13.	Warsztaty aktywizujące „zanim podejmiesz decyzję”	0	0	9	0	15	0
14.	Indywidualna terapia psychologiczna	0	0	23	2	16	0
15.	Reedukacja – korepetycje z matematyki	0	0	55	0	52	0
16.	Reedukacja – korepetycje z j. ang.	0	0	41	0	28	0
17.	Korepetycje z j. niem.	0	0	10	0	4	0
18.	Usługi specjalistyczne - fizjoterapia	0	0	12	0	27	0
19.	Indywidualne konsultacje - neurologopeda	0	0	5	0	14	0
20.	Konsultacje indywidualne - dietetyk	0	0	0	0	14	7
21.	Konsultacje indywidualne - seksuolog	0	0	0	0	8	6
22.	Usługi specjalistyczne – terapia EEG Biofeedback	0	0	9	0	34	0

Wsparcie w ramach projektu skierowane zostało do 290 osób zamieszkujących powiat świdnicki:

- osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – 130 dzieci i młodzież do 25 roku życia z rodzinnej pieczy zastępczej, dzieci własne osób pełniących funkcję rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zawodowych,
- dzieci w zinstytucjonalizowanej pieczy zastępczej (dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych: typu rodzinnego do 8 osób oraz typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno – interwencyjnego do 14 osób) - 40 dzieci,
- osoby przygotowujące się i świadczące usługi na rzecz pieczy zastępczej - 120 osób.

Projekt zakładał następujący zakres wsparcia w podziale na zadania:

1. Działania wspierające kadry systemu pieczy zastępczej:
 - szkolenie tematyczne dla kandydatów na rodziny zastępcze,
 - grupa wsparcia dla rodzin zastępczych,
 - zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich,
 - usługi koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kadr systemu pieczy zastępczej:
 - superwizja dla zawodowych rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
 - szkolenia tematyczne dla rodzin zastępczych,

- wyjazdowe szkolenie dla zawodowych rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka, dzieci z pieczy zastępczej i dzieci własnych.
3. Aktywizacja społeczna dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej:
 - warsztaty teatralne dla dzieci poniżej 15 roku życia,
 - treningi kompetencji i umiejętności społecznych dla dzieci i młodzieży powyżej 15 roku życia (8 zakresów tematycznych),
 4. Aktywizacja zawodowa dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej:
 - kursy i szkolenia zawodowe np. prawo jazdy, wózki widłowe,
 - indywidualne spotkania z doradcą zawodowym dla młodzieży powyżej 15 roku życia,
 - warsztaty aktywizujące zawodowo dla dzieci i młodzieży powyżej 15 roku życia.
 5. Poradnictwo i usługi specjalistyczne:
 - indywidualna i/lub rodzinna terapia psychologiczna,
 - reedukacja – korepetycje dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej,
 - rehabilitacja – fizjoterapia/hipoterapia dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej,
 - indywidualne konsultacje ze specjalistami wg. potrzeb m.in. seksuolog, logopeda, dietetyk,
 - terapia biofeedback dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej.

4. Analiza wydatków na pieczę zastępczą w okresie 2018 - 2020.

Źródłem finansowania zadań realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są środki finansowe pochodzące: z budżetu powiatu świdnickiego, z budżetu państwa zgodnie z art.187 ust. 1 pkt.2 (ministra właściwego ds. rodziny), z budżetu samorządów gminnych, zgodnie z art. 191 ust.9 i 10 ustawy, z budżetów innych powiatów, zgodnie z art.191.ust. 4 ustawy, z odpłatności rodziców biologicznych, ze środków zewnętrznych np. Europejskiego Funduszu Społecznego. Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powiat świdnicki zobowiązany jest do finansowania wszystkich kosztów związanych z pieczą zastępczą. Rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie powiatu świdnickiego finansowane są głównie z budżetu powiatu.

Tabela 16. Środki pieniężne wydatkowane na pieczę zastępczą w latach 2018 - 2020.

L.p	Wydatki z tytułu	2018	2019	2020
1	Środki pieniężne na RODZINĄ pieczę zastępczą na terenie powiatu	4.627.245,53	4.487.742,64	4.505.366,35
2	Środki pieniężne na INSTYTUCJONALNĄ pieczę zastępczą na terenie powiatu (Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych ze Świdnicy + Chata I i Chata II + TPD Strzegom)	4.313.513,68	4.970 373,03	4.979.392,82
3	Środki pieniężne wydatkowane dla osób usamodzielnianych pochodzących z terenu powiatu świdnickiego	286.621,53	485.527,22	343.986,14
4.	Środki pieniężne na rodzinną pieczę zastępczą poza powiatem-porozumienia	519.454,12	767.963,29	737.828,87
5.	Środki pieniężne na instytucjonalną pieczę zastępczą poza powiatem - porozumienia	657.898,06	930.450,56	1.047.663,26
6.	OGÓLEM	10.404 732,92	11.642 056,74	11.614 237,44

Z powyższych danych wynika, że wydatki przeznaczane na rodzinną pieczę zastępczą (rodziny zastępcze) na przestrzeni trzech lat są porównywalne do wydatków na instytucjonalną pieczę (placówki opiekuńczo – wychowawcze). W tym miejscu należy zaznaczyć, że kwoty wykazane w poz. 1 obejmują środki finansowe przeznaczane na świadczenia dla wszystkich rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz wynagrodzenia dla osób zawodowo zajmujących się opieką i wychowaniem dzieci oraz osób je wspierających, bez kosztów związanych z zatrudnianiem kadry realizującej zadania rodzinnej pieczy zastępczej (koordynatorzy oraz pracownicy Centrum). Porównując wydatki na rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą w latach 2018 z rokiem 2019 oraz 2020 zauważalny jest wzrost kosztów w pieczy instytucjonalnej poza powiatem. Wzrost ten spowodowany jest realizacją rządowego programu “Rodzina 500 plus”. W poz. nr 2 znajdują się wydatki z tytułu opieki i wychowania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu, w tym wszystkie środki przeznaczone na utrzymanie placówek, na potrzeby dnia codziennego dzieci i ich potrzeby edukacyjne, zdrowotne i rozwojowe oraz wynagrodzenia kadry placówek.

Biorąc pod uwagę kolejne rodzaje wydatków, tj. środki pieniężne wydatkowane dla osób usamodzielnianych pochodzących z terenu powiatu świdnickiego, jednoznacznie można stwierdzić, że dynamika wydatków uzależniona jest od ilości usamodzielnianych się wychowanków w danym roku kalendarzowym. Następna pula wydatków związana jest z kosztami pobytu dzieci, pochodzących z terenu powiatu świdnickiego na terenie innych powiatów w ramach podpisanych porozumień, tj. w rodzinach zastępczych oraz w placówkach opiekuńczo - wychowawczych. Niniejsze koszty ewidentnie są związane z brakiem miejsc w pieczy zastępczej na terenie naszego powiatu i koniecznością umieszczenia wychowanków poza granicami powiatu. Znaczący wzrost wydatków odnotowany jest w 2020 roku w instytucjonalnej pieczy. Jednak widoczny jest także wzrost w rodzinnej pieczy, porównując np. rok 2018 pomiędzy latami 2019 i 2020. To kwota powyżej 200,000 zł.

5. Analiza dochodów uzyskiwanych na pieczę zastępczą w okresie 2018 - 2020

Istotnym elementem budżetu są dochody powiatu, które powiat otrzymuje realizując zadania z zakresu pieczy zastępczej. Wśród nich należy wymieć: zwrot kosztów utrzymania dzieci pochodzących z innych powiatów, a przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie naszego powiatu, odpłatność gmin za pobyt dzieci w pieczy zastępczej, odpłatność rodziców biologicznych, odpłatność pełnoletnich wychowanków za pobyt w mieszkaniu chronionym oraz zwrot nienależnie pobranych świadczeń. Wysokość dochodów przedstawia tabela nr 17.

Tabela 17. Dochody powiatu świdnickiego w okresie 2018 - 2020 z tytułu pobytu dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu świdnickiego.

L.p	Dochody	2018	2019	2020
1.	Piecznia rodzinna i instytucjonalna-porozumienia+ odpłatność z gmin	2.511 801,93	2 .392 170,45	2.544 519,02
2.	Odpłatność rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej	25. 903,75	37.616,93	23 .480,70
3.	Odpłatność za pobyt w mieszkaniu chronionym	1.831,60	1.000,00	2.395,36
4.	Zwrot nienależnie pobranych świadczeń z pieczy zastępczej	20. 884,71	22.019,78	11.823,76
5.	Razem	2 .560 421,99	2 .452 807,16	2. 582 218,84

W omawianym okresie wysokość dochodów pozyskiwanych na pieczę zastępczą jest porównywalna w dwóch skrajnych latach. Nieco mniejsza jest w roku 2019. Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gminy zobowiązane są do partycypacji w kosztach utrzymania dzieci pochodzących ze swojej gminy w pieczy zastępczej (10%, 30%, 50% wydatku). W roku 2019 wzrosła wysokość środków finansowych uzyskiwanych z tytułu odpłatności rodziców biologicznych za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej. Jest to wynikiem wyższej ściągalności prowadzonej w oparciu o postępowanie egzekucyjne oraz większej liczby rodziców biologicznych posiadających własne źródła utrzymania.

Analizując dochody z tytułu odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym widoczne jest zwiększenie dochodów w roku 2020. Powyższa sytuacja wynika z faktu posiadania przez podopiecznych wyższych dochodów, które zgodnie z Uchwałą Rady Powiatu w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych z dnia 30 czerwca 2011 r., umożliwiały ustalenie odpłatności.

Tabela 18. Środki zewnętrzne pozyskane w okresie 2018 - 2020 na poczet pieczy zastępczej.

L.p	Źródło	2018	2019	2020
1	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	103.595,85	109.705,41	0
2	Europejski Fundusz Społeczny	358.262,49	488.055,86	912.909,97
3	Inne (darowizny, programy grantowe, fundacje)	0	4 000,00	0
4	Razem	461.858,34	601.761,27	912.909,97

Źródło- dane PCPR w Świdnicy

Mając na uwadze środki zewnętrzne jakie pozyskuje PCPR w Świdnicy na realizację zadań określonych Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy wskazać trzy źródła, jest nim Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej (MRiPS), Europejski Fundusz Społeczny, a także inne źródła zewnętrzne, tj. darowizny czy programy grantowe z fundacji.

O środki finansowe pochodzące z pierwszego źródła tutejsze Centrum aplikuje w ramach konkursów ogłaszanych przez Ministerstwo. Dane zawarte w tabeli nr 18 wskazują poszczególną wysokość środków w danym roku. Środki finansowe pozyskane z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w latach 2018 – 2020 zostały przeznaczone na częściowe pokrycie kosztów umów koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Zwiększenie środków finansowych pozyskiwanych z MRiPS wynika z rokrocznie innych kryteriów konkursów ustalanych przez Ministerstwo, w tym wskaźnika zamożności powiatu, który ma istotne znaczenie przy ocenie składanych ofert. W 2020 roku MRiPS nie ogłosiło konkursu na dofinansowanie kosztów zatrudnienia koordynatorów rpz

I. ANALIZA SWOT SYSTEMU

Analiza SWOT została przygotowana przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej z terenu powiatu świdnickiego. Jej celem było poznanie mocnych i słabych stron systemu pieczy zastępczej w powiecie świdnickim oraz określenie szans i zagrożeń w planowaniu działań na lata 2021-2023. Przeprowadzona analiza pozwoliła zatem na pozyskanie materiałów i informacji do diagnozy systemu pieczy zastępczej, ale również szacowanie, opisywanie i porządkowanie problemów, potrzeb oraz zasobów społecznych występujących w powiecie.

Szeroki zakres odnoszący się do sił, słabości oraz szans i zagrożeń rozwoju systemu wspierania rodziny przez jednostki w powiecie świdnickim obrazuje tabela analizy SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Różnorodność rodzinnych form pieczy zastępczej	Brak placówki interwencyjnej, trudności w zapewnieniu miejsc dla małoletnich matek
Objęcie wsparciem wszystkich rodzin zastępczych przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Niewystarczająca ilość miejsc w pogotowiach rodzinnych
Organizacja szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze (własna kadra trenerska)	Niewystarczająca ilość miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej
Dobra współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu pieczy zastępczej	Zbyt długa procedura umieszczania dzieci (noworodków) w rodzinach adopcyjnych oraz przedłużające się postępowania sądowe w zakresie regulowania sytuacji prawnej dzieci.
Dostęp do konsultacji z radcą prawnym	Niewystarczająca liczba chętnych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i prowadzenia rodzinnych domów dziecka
Dobrze przygotowana kadra do wykonywania zadań z zakresu pieczy zastępczej	Przedłużająca się realizacja wykonania postanowień sądowych dot. zabezpieczenia dzieci
Rozwijający się wolontariat na potrzeby pieczy zastępczej	Niejasność przepisów i zbyt często zmieniające się przepisy-nowelizacje ustaw, rozporządzeń
Funkcjonowanie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych kryzysem, dysfunkcją - wsparcie organizowane przez jednostki powiatowe i gminne	Trudności w pozyskiwaniu mieszkań dla pełnoletnich wychowanków z pieczy zastępczej
Funkcjonowanie mieszkania chronionego	Niedostateczne przygotowanie dorastającej młodzieży do usamodzielnienia
Pozyskiwanie środków finansowych z MRiPS/EFS i innych (darowizny, środki z fundacji)	Niewystarczający system wsparcia dla usamodzielniających się wychowanków w pieczy zastępczej
Zatrudnienie większej ilości kadry wykonującej zadania pieczy zastępczej.	Niewystarczająca liczba placówek/miejsc terapeutycznych dla dzieci z pieczy zastępczej
Dostęp do pomocy specjalistycznej dla rodzin zastępczych i dzieci w ramach projektu „Akademia rozwoju”	Stygmatyzacja dzieci z pieczy zastępczej
Integracja środowiska rodzin zastępczych podczas organizowanych przez PCPR – superwizji, festynów z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	Zbyt mała wiedza społeczna na temat pieczy zastępczej (stereotypy)
Promocja rodzicielstwa zastępczego poprzez realizację Programu „Rodzina zastępcza – Miłość nie do zastąpienia” (wykorzystanie narzędzi w internecie – FB i strona internetowa)	Mała dostępność do lekarzy specjalistów (psychiatra dziecięcy, neurolog, seksuolog) I terapii specjalistycznych
Funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej	Niskie wynagrodzenie pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej
Organizacja szkoleń dla kadry w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych	Wysokie koszty utrzymania wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej
Szczepienie kadry PCPR oraz rodzin zastępczych zawodowych przeciw COVID-19	Niewystarczająca liczba chętnych do prowadzenia opieki nad dziećmi w ramach rodziny pomocowej
Uruchomienie w II półroczu 2021 r. placówki rodzinnej dla małych dzieci	Niewystarczające środki finansowe na realizację zadań z pieczy zastępczej
	Niskie wynagrodzenie dla osób zajmujących się zawodowym rodzicielstwem zastępczym
	Stygmatyzacja dzieci z pieczy zastępczej
	Brak psychologa w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej
	Obciążenie rodzin zastępczych zawodowych ilością umieszczanych wychowanków (syndrome

	wypalenia zawodowego)
	Wpływ pandemii koronowirusa na funkcjonowanie wszystkich form pieczy zastępczej
<u>SZANSE</u>	<u>ZAGROŻENIA</u>
Wprowadzenie do rodzin wsparcia w postaci asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	Wypalenie zawodowe pracowników pieczy zastępczej
Szybka regulacja sytuacji prawnej dzieci	Kryzys rodziny mimo udzielonego wsparcia i wzrastająca ilość dzieci w pieczy zastępczej
Możliwość zgłaszania dzieci wolnych prawnie do OA i poszukiwania dla nich rodzin adopcyjnych	Zbyt późne pozbawianie władzy rodzicielskiej rodziców dzieci
Możliwość finansowego wspierania edukacji pełnoletnich wychowanków z pieczy zastępczej	Postępująca degradacja wartości rodziny oraz niewydolność opiekuńczo – wychowawcza rodzin biologicznych
Możliwość udziału w programach podnoszących kwalifikacje zawodowe kadr i osób realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej.	Zbyt mała elastyczność postaw wychowawczych opiekunów pieczy zastępczej
Pozyskiwanie kandydatów na rodzinne formy pieczy zastępczej w tym na rodziny pomocowe	Zbyt małe środki finansowe na działania związane ze wsparciem kadry
Promocja rodzicielstwa zastępczego poprzez edukację społeczną różnych grup społecznych i zawodowych	Rotacja kadry
Interdyscyplinarna współpraca instytucji na rzecz wsparcia rodziny i powrotu dzieci z pieczy do rodzinnych domów	Zbyt duże obciążenie fizyczne i emocjonalno – psychiczne osób zawodowo zajmujących się pieczą zastępczą
Pozyskiwanie świadków zewnętrznych na realizację projektów pomocowych	Syndrom wyuczonej beradności i roszczeniowości rodziców biologicznych
Wprowadzenie genogramów jako stałego elementu planów pomocy dziecku	Wzrost ryzykownych zachowań młodzieży – uzależnienia, przemoc, cyberprzemoc, prostytutka
Współpraca z innymi organizatorami pieczy zastępczej na terenie kraju	Wpływ pandemii koronowirusa na funkcjonowanie rodzin zastępczych oraz kadry organizatora
Zastosowanie niekonwencjonalnych metod promocji rodzicielstwa zastępczego	Brak wiedzy społecznej na temat pieczy zastępczej

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT opracowano plan rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Świdnickim, w którym uwzględniono wszelkie kierunki koniecznych działań niezbędnych do wdrożenia, w celu zapewnienia faktycznego rozwoju pieczy zastępczej w powiecie.

Uznano, że głównym założeniem programu jest zbudowanie zintegrowanego systemu pieczy zastępczej. Realizacja zadania zakłada przede wszystkim otoczenie dziecka dobrą i troskliwą opieką, ponieważ celem pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do odpowiedzialnego oraz samodzielnego życia, do pokonywania trudności życiowych, wpajanie prawidłowych norm społecznych, podtrzymywanie bliskich i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami. Nie należy również zapominać o jednoczesnym udzielaniu wsparcia i odpowiedniego poradnictwa osobom tworzącym pieczę zastępczą jak i organizującym ją. Ważnym elementem programu jest promocja rodzicielstwa zastępczego wraz z edukacją społeczną, szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze i rodziny pomocowe.

**II. PLAN ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE ŚWIDNICKIM
NA LATA 2021 - 2023**

Cel Główny	Cel szczegółowy	Działania	Formy realizacji	Wskaźniki	Realizator
1. Zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodziców optymalnych warunków do rozwoju	1.1. Rozwój pieczy zastępczej z ukierunkowaniem na rodzinne formy pieczy zastępczej	1.1.1. Promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej	1.opracowanie i dystrybucja materiałów promocyjnych w postaci np. ulotek, plakatów, banerów promujących rodzicielstwo zastępcze 2.włączanie kandydatów na rodziny zastępcze do spotkań z zawodowymi rodzinami zastępczymi, 3.prowadzenie współpracy z lokalnymi mediami, 4.współpraca z różnymi podmiotami , w tym z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie propagowania idei rodzicielstwa zastępczego,	- liczba dystrybucji ulotek, plakatów, - ilość kandydatów na rodziny zastępcze skierowanych na spotkania z zawodowymi rodzinami zastępczymi, -ilość spotkań, -liczba informacji promocyjnych (edukacyjnych) w lokalnych mediach, - ilość rozwieszonych banerów,	PCPR, oraz wsparcie np.gmin, mediów
		1.1.2. Szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze	1.przeprowadzenie szkolenia trenerów posiadających uprawnienia w zakresie szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze, w tym rodziny specjalistyczne i RDD, 2.zapewnienie kandydatom stażu w rodzinach zastępczych i RDD, 3. zawieranie umów,	- liczba szkoleń, - liczba wydanych zaświadczeń , -liczba osób zgłoszonych na szkolenie, - liczba zawartych umów, -liczba umieszczonych dzieci,	PCPR
		1.1.3. Tworzenie limitów rodzin zastępczych zawodowych	1. Rok 2021 – do 3 rodzin 2. Rok 2022 – do 3 rodzin 3. Rok 2023 – do 3 rodzin	-liczba zawartych umów, -liczba umieszczonych dzieci,	PCPR
	1.2. Regulowanie sytuacji prawnych dzieci umożliwiających ich przysposobienie	1.2.1. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną	1. składanie do sądu wniosków o regulację sytuacji prawnej, 2.sporządzanie kart zgłoszeniowych i przesyłanie ich do O A, 3. monitorowanie procesu adopcyjnego i wspieranie dzieci,	-liczba wniosków złożonych do sądu, - liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, - liczba dzieci oczekujących na adopcję, -liczba dzieci adoptowanych,	PCPR, placówki opiekuńczo - wychowawcze
	1.3.	1.3.1	1.kierowanie dzieci do	- liczba placówek, - liczba dzieci pozostających	PCPR, placówki

	Zapewnienie dzieciom opieki i wychowania w pieczy zastępczej	Zapewnienie środków finansowych na rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą	rodziny i instytucjonalnych form pieczy zastępczej, 2. tworzenie na terenie powiatu placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, 3. zwiększenie liczby miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego ZPOW z 56 do 70, 4. zmiany regulaminów placówek celem przyjęcia dzieci w trybie interwencyjnym, 5. zabezpieczenie środków finansowych w budżecie powiatu, 6. aplikowanie o środki zewnętrzne, 7. udział w konkursach, 8. organizacja konkursów, 9. pozyskiwanie sponsorów,	w placówkach, -liczba rodzin, - liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, -wysokość środków przeznaczonych na pieczę, wysokość środków pozyskanych,	opiekuńczo-wychowawcze organizacje pozarządowe, powiat
2. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej	2.1. Podnoszenie umiejętności, pogłębianie motywacji i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu zawodowych rodzinnych form pieczy zastępczej	2.2.1. Podniesienie wiedzy i umiejętności nt formy pracy z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej w tym tworzenie grup wsparcia	1. organizacja m.in. szkoleń stacjonarnych i wyjazdowych, spotkań superwizyjnych, grup wsparcia,	- ilość szkoleń, - ilość spotkań superwizyjnych, - liczba uczestników, - ilość spotkań w grupie wsparcia, - spotkania robocze kadry pracowników z rodzinnymi formami pieczy zastępczej,	PCPR
		2.2.2. Organizacja spotkań i projektów integracyjnych	1. organizacja Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz spotkań integracyjnych,	- liczba imprez, -liczba osób uczestniczących,	PCPR, organizacje pozarządowe inne podmioty lub osoby wspierające pieczę zastępczą
		2.2.3 . Udzielanie wsparcia rodzinnym formom pieczy zastępczej	1. zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej , prawnej, pedagogicznej,	- liczba rodzin korzystających z pomocy specjalistów, -liczba udzielonych porad,	PCPR PPP

		2.2.4. Rozwój działań wolontaryjnych	1.organizacja szkoleń, spotkań integracyjnych, 2.angażowanie wolontariuszy w imprezy, 3.opracowanie i wydruk ulotek nt. wolontariatu, 4.nawiązanie współpracy z różnymi podmiotami w zakresie pozyskiwania wolontariuszy, 5. rozwój wolontariatu do indywidualnych potrzeb dzieci,	- liczba informacji umieszczonych na stronie internetowej, - liczba pozyskanych wolontariuszy, - liczba udzielonych wywiadów w mediach, - liczba imprez w które są zaangażowani wolontariusze, - liczba rodzin objętych pomocą wolontariuszy,	PCPR, organizacje pozarządowe, placówki opiekuńczo-wychowawcze
		2.2.5. Organizowanie systemu rodzin pomocowych	1.szkolenie kandydatów na rodziny pomocowe 2.zawieranie umów z rodzinami zastępczymi gotowymi do pełnienia zadań rodzin pomocowych,	-liczba szkoleń, - liczba kandydatów na rodziny pomocowe, - liczba dzieci powierzona rodzinie pomocowej,	PCPR
		2.2.6. Podjęcie działań w zakresie pomocy rzeczowej na rzecz pieczy zastępczej	1.poszukiwanie sponsorów gotowych do udzielania wsparcia rzeczowego na rzecz podopiecznych przebywających w pieczy zastępczej,	- ilość podjętych inicjatyw, - rodzaj i ilość pozyskanego wsparcia, - liczba rodzin i dzieci, które uzyskały wsparcie rzeczowe,	PCPR, placówki opiekuńczo - wychowawcze
		2.2.7. Podnoszenie umiejętności i kompetencji pracowników wykonujących zadania pieczy zastępczej	1.organizacja spotkań, szkoleń podnoszących kompetencje oraz przeciwdziałające wypaleniu zawodowemu,	-liczba szkoleń, - ilość osób objętych szkoleniami, -ilość przeprowadzonych superwizji,	PCPR, placówki opiekuńczo - wychowawcze
		2.2.8. Wzmacnianie współpracy podmiotów realizujących zadania z pieczy zastępczej	1.organizacja seminariów, szkoleń ,spotkań roboczych, 2.wspólna organizacja imprez okolicznościowych, 3. uczestnictwo w okresowej ocenie sytuacji dzieci przebywających w pieczy,	ilość spotkań, konferencji, szkoleń, - ilość ocen, -liczba osób uczestniczących,	PCPR, miejskie i gminne jednostki organizacyjne

3. Przygotowanie do samodzielnego życia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej	3.1 Zapewnienie pomocy usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej	3.1.1. Udzielanie wsparcia finansowego w oparciu o obowiązujące przepisy	1.udzielanie pomocy finansowej na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie w formie rzeczowej, usamodzielnienie,	- liczba wydanych decyzji, - liczba osób korzystających z ww. pomocy,	PCPR
		3.1.2. Umożliwienie podopiecznym pieczy zastępczej pobytu w mieszkaniach chronionych i zapewnienie im specjalistycznej pomocy i wsparcia	1. prowadzenie mieszkania chronionego , 2. prowadzenie monitoringu sytuacji podopiecznych, 3. wspieranie podopiecznych w procesie usamodzielniania,	- liczba wydanych decyzji, - liczba osób korzystających z pobytu w mieszkaniach chronionych, - liczba mieszkań chronionych, -liczba osób korzystających ze specjalistycznej pomocy,	PCPR
		3.1.3. Udzielanie pomocy w utrzymaniu mieszkań z zasobów gmin	1.prowadzenie współpracy z gminami w celu pozyskania lokali poprzez sporządzanie rekomendacji dla podopiecznych oraz bieżące monitorowanie sytuacji w tym zakresie,	-liczba wniosków wychowanków o przydział mieszkania, - liczba pism wspierających, -liczba wychowanków uzyskujących lokal mieszkalny,	PCPR, urzędy gmin, placówki opiekuńczo - wychowawcze
	3.2. Aktywizacja społeczna i zawodowa wychowanków pieczy zastępczej	3.2.1. Umożliwienie podnoszenia kwalifikacji i umiejętności zawodowych	1.organizacja kursów i szkoleń , w tym zawodowych, 2.organizowanie zajęć doradztwa zawodowego,	- liczba osób skierowanych do udziału w projekcie, - liczba kursów, - ilość wydanych zaświadczeń o ukończonych kursach, - liczba osób objętych stażami,	PCPR, PUP
		3.2.2. Podnoszenie kompetencji społecznych wychowanków pieczy zastępczej	1.organizowanie i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych, 2.skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej.	- liczba osób skierowanych, - liczba osób uczestniczących w treningach, -liczba przeprowadzonych treningów, spotkań terapeutycznych.	PCPR

III. SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU:

Koordynatorem Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy. Monitorowanie „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Świdnickim na lata 2021–2023” odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.